Raad voor de Kinderbescherming
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Slimmer straffen

initiatief wetsvoorstel

Datum	5 oktober 2026
Status	definitief

Colofon

Afzendgegevens	**Landelijke Staforganisatie**
	Turfmarkt 147 2511 DP Den Haag Postbus 20301 2500 EH Den Haag www.kinderbescherming.nl
Opdrachtgever	DGSenB, J.Kox
Opdrachtnemer	RvdK, M.Zeevaart

1. Opdracht/scope

In de opdrachtbrief van 16 juni 2026 is door het Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen (DGSenB) aan de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) gevraagd om een uitvoeringstoets "initiatiefwetsvoorstel Slimmer Straffen".
In deze opdrachtbrief zijn een aantal toetsingscriteria en te beantwoorden basisvragen meegegeven, die in deze uitvoeringstoets beantwoord worden.
Het grootste deel van het wetsvoorstel heeft echter geen betrekking op het jeugdstrafrecht. Deze uitvoeringstoets zal zich dan ook alleen richten op het flexibel invullen van een deel van de taakstraf voor de taakgestrafte jongere/jongvolwassene, veroordeeld volgens het jeugdstrafrecht.

2. Aanleiding

Op 11 juni 2026 is het definitieve initiatiefwetsvoorstel Slimmer Straffen aan de Tweede Kamer aangeboden, na verwerking van de consultatiereacties. Concreet wordt met het wetsvoorstel beoogd het aantal kortdurende gevangenisstraffen te verminderen door twee wijzigingen: (1) de introductie van elektronische detentie als nieuwe vrijheidsbenemende hoofdstraf voor volwassenen en (2) aanpassingen in de regeling van de taakstraf die de oplegging en tenuitvoerlegging daarvan verruimen. Voor het jeugdstrafrecht is alleen de invulling van een flexibel deel van de taakstraf van toepassing.

Het doel van de introductie van het flexibele deel van de taakstraf, is om doelgerichte interventies in te kunnen zetten, die de kans vergroten dat veroordeelden hun taakstraf succesvol afronden en/of hun leven weer op de rit krijgen. De achterliggende beleidstheorie is dat vervangende hechtenis of vervangende jeugddetentie hierdoor kan worden voorkomen en de kans op recidive mogelijk verder verkleint.

De RvdK heeft eerder aangegeven[1] een behoefte te zien aan flexibiliteit in de taakstraffen. Door toename van een steeds zwaardere doelgroep wordt meer begeleiding gevraagd om jongeren op een adequate manier hun taakstraf te laten uitvoeren. Flexibiliteit in de uitvoering maakt dat er meer op maat geboden kan worden, die is afgestemd op de begeleidingsbehoefte of de beperking van de jongeren binnen de kaders van de taakstraf.

3. Soll-situatie

In het jeugdstrafrecht bestaat een taakstraf uit een werkstraf — zijnde het verrichten van onbetaalde arbeid of het verrichten van arbeid tot herstel van de door het strafbare feit aangerichte schade — of uit een leerstraf, dan wel een combinatie van deze modaliteiten (artikel 77h, tweede lid wetboek van strafrecht). De voorgestelde wijziging van artikel 77m maakt het mogelijk om 20% van de werkstraf te benutten voor andere activiteiten dan het verrichten van onbetaalde arbeid of het verrichten van arbeid tot herstel van de door het strafbare feit aangerichte schade.

[1] Uitvoeringsanalyse Slimmer straffen 20251710

Een taakgestrafte jongere heeft veelal een pedagogische invalshoek/aanpak nodig. Het coördineren van taakstraffen levert hier dan ook een belangrijke bijdrage aan de jongere/jongvolwassene centraal te stellen en de juiste interventie op het juiste moment in te zetten. De aanpak is gericht op het perspectief en levert een bijdrage aan de ontwikkeling, afgestemd op de bereidheid en het lerend vermogen.
Voor het flexibele gedeelte van de taakstraf kunnen interventies worden ingezet. De mogelijkheden van interventies zijn niet onbeperkt. Interventies dienen betrekking te hebben op begeleiding of herstel (zoals het begeleiden naar zorg) of begeleiding bij resocialisatie (zoals het aanvragen van een identiteitsbewijs of hulp bij het zoeken van werk of een opleiding). Vaak pas tijdens de coördinatie van de taakstraf wordt duidelijk dat bepaalde hulp of begeleiding nodig is.
De mogelijkheden die een Coördinator Taakstraf (CT-er) hiervoor heeft zijn o.a. de volgende interventies:

- Toeleiding naar (aanvullende) hulpverlening

- Begeleiding richting onderwijs of werk

- Motiverende gespreksvoering t.a.v. het slagen van de taakstraf
  Extra inzet op motivatie bij de jongere en waar nodig ook samen met de jongere zijn/haar netwerk activeren om hem/haar te motiveren.

- Modulaire inzet
  In 2025 heeft PI-Research in opdracht van de RvdK een rapport 'Pilot Modulaire opbouw taakstraffen' opgeleverd, n.a.v. een pilot binnen de RvdK. Het idee hiervan was dat het traject van een werkstraf doelgericht wordt opgebouwd door het inzetten van één of meer modules om de slagingskans van de taakstraf en succeservaring voor de jongere te vergroten. De modules zijn daarmee vooral voorbereidend en gericht op het vergroten van de kans dat de jongere de werkstraf succesvol start, doorloopt en afrondt.

- Digitale schrijfopdracht bij resturen
  De RvdK is in samenwerking met adviesbureau VanMontfoort op de schrijfopdracht een professionaliseringsslag aan het maken. Eind 2026 zijn deze nieuwe schrijfopdrachten (variërend in uren en delict specifiek) gereed. Vanaf 2027 kunnen de CT-ers dit inzetten voor onze taakgestrafte jongeren.

- Motiveren tot aanmelding bij Perspectief Herstelbemiddeling
  Deze organisatie begeleidt contacten en gesprekken tussen slachtoffers, nabestaanden, daders en veroorzakers na een ingrijpende gebeurtenis zoals een misdrijf of verkeersongeval of helpen bij het schrijven van een excuusbrief aan het slachtoffer.

Het is van belang continu scherp te houden dat dit interventieaanbod effectief is gebleken. De uitdrukking 'baadt het niet dan schaadt het niet' gaat niet te allen tijde op.
Bovenstaande interventies zijn **niet** limitatief en worden via de PDCA-cyclus aangepast aan bijvoorbeeld doelgroeponderzoek en nieuwe ontwikkelingen op het gebied van interventies.

Voor de CT-ers wordt een afwegingskader (stroomschema) opgesteld waarin duidelijk wordt wanneer, welke interventie kan worden ingezet. Hiermee wordt de rechtsgelijkheid geborgd.

4. Consequenties (voor de uitvoering)

De wettelijke grondslag voor de flexibele taakstraf komt in artikel 77m wetboek van strafrecht te staan. De CT-er kan hiermee de 20% van de taakstraf flexibel gaan inzetten als de situatie hierom vraagt.
Voorwaarde is dat de CT-er binnen zijn takenpakket blijft, waarbij ook de Gecertificeerde Instelling (GI) haar taken blijft uitvoeren, waar sprake is van een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel.
In de veranderanalyse is duidelijk dat dit tot een hogere uitvoeringslast leidt bij de CT-er, dit moet in de kostprijs worden meegenomen.

5. Veranderanalyse (consequenties van beleid)

5.1 Security en privacy

Het wetsvoorstel verandert niets op het gebied van toegang tot of bescherming van persoonsgegevens of systemen. De huidige situatie rondom security blijft hetzelfde (geen andere ketenpartners, geen andere systemen).

5.2 Communicatie

Het wetsvoorstel vraagt aanpassing in de communicatie m.b.t. voorlichting en informatie van de jongeren/jong volwassenen, ouder(s)/verzorger(s) en ketenpartners. Voor de RvdK betekent dit een aanpassing van zijn communicatiemiddelen zoals bijv. de website, brieven e.d..
Interne informatie en beleidsstukken dienen ook aangepast worden.

5.3 Organisatie

Gezien de toename van een steeds zwaardere doelgroep is de verwachting dat 40-50% van de taakgestrafte jongeren in aanmerking komt voor een flexibel gedeelte van de taakstraf. Het werkproces moet op het flexibele gedeelte van de taakstraf aangepast worden. Samenwerkingsafspraken zijn nodig met ketenpartners die verantwoordelijk zijn voor de operationele uitvoering van de interventies. Denk aan bijvoorbeeld gemeenten met preventief aanbod of expertisecentra van scholen.

5.4 Personeel

De RvdK zal verantwoordelijk zijn voor het aanbod van het flexibele deel van de taakstraffen. De aanvullende interventies van het flexibele deel zullen tot een toename van de werkbelasting van de CT-er leiden, vergeleken met het coördineren van diezelfde uren taakstraf.

- De modulaire taakstraf vraagt een methodische aanpak in motiverende gespreksvoering en de digitale taakstraf vraagt een methodische evaluatie van de schrijfopdracht.
- Het werken met het afwegingskader zal een extra afstemming vergen middels een multi disciplinair overleg (MDO), waarbij ook voor de gedragsdeskundige extra ureninzet van toepassing is.
- De CT-er zal in de gevallen dat een advies ontbreekt, eerst informatie moeten verzamelen om te kunnen bepalen of de toepassing van het flexibele deel van toegevoegde waarde is en welke interventie(s) kunnen worden ingezet.
- De interventies zijn vaak individueel georiënteerd, gericht op herstel en begeleiding en worden soms door de CT-er zelf uitgevoerd. Voor een deel zullen de interventies één-op-één contact tussen de CT-er en de taakgestrafte jongere betreffen, waarbij het van belang is dat de CT-er de taakgestrafte jongeren zelf spreekt.

- Daar waar de taakgestraften zich individueel met de interventies bezig kunnen houden zijn geen extra uren nodig van de CT-er.

Daarnaast is er voor de CT-ers een training nodig over het flexibele deel van de taakstraf. Hierin moet duidelijk worden wanneer je welke interventies kunt inzetten en hoe het afwegingskader toepast dient te worden. Gedacht kan worden aan een drietal 'boxen' waarbij de uitkomst de mate van aantal uren flexibel in te richten taakstraf omvat (bijv. 'licht', 'middel' of 'zwaar').

5.5 Administratieve organisatie

Het vormgeven van flexibiliteit in de taakstraffen kan de RvdK zelf doen. Het gaat over een aantal interventies met een periodieke update (PDCA-cyclus).
Hiervoor wordt een handelingskader opgesteld met daarin de mogelijkheden en wanneer welke interventie ingezet kan worden.
N.B. Juist de input van de taakgestrafte jongeren op de interventies flexibilisering taakstraffen, zijn van belang om mee te nemen in een verdere concretisering in het kader van de (on-)mogelijkheden van Slimmer Straffen.

5.6 Financieel

De invulling van het flexibele gedeelte van de taakstraffen moet verder uitgewerkt worden. Hierdoor zijn nog niet alle kosten concreet te maken. Daar waar mogelijk geven we een indicatie/bandbreedte van de kosten met als disclaimer dat dit (nog) niet als de werkelijke kosten kan worden gezien.

Incidentele kosten

De incidentele kosten bestaan uit:

- Ontwikkelen en aanpassen communicatiemateriaal
  kosteninschatting € 5.000-15.000
- Ontwikkelen en uitvoeren van het handelingskader
  kosteninschatting € 3.000-10.000
- Training flexibele interventies voor 86 fte CT-ers
  PM-post
- Aanpassen werkprocessen
  kosteninschatting € 5.000-15.000
- Samenwerkingsafspraken
  PM-post
- Aanpassingen techniek
  PM-post

Structurele kosten

Voor de extra tijd van de CT-er voor het flexibele gedeelte van de taakstraf, is de aanname dat 40-50%[2] van de 6600[3] taakstraffen op jaarbasis een flexibele taakstraf wordt ingezet circa twee uur extra tijd gaat vragen. Met deze aanname zou dit voor de structurele kosten betekenen: 3300 x 2 x € 79[4]= € 521.400.
Nogmaals een indicatie op basis van een aanname.

Financiering

De financiering van de flexibele taakstraf leidt tot hogere kosten van de taakstraf en dient in de kostprijs te worden opgenomen.

---

[2] Mede aangegeven door Significant Public in 'Scenarioanalyse initiatiefwetsvoorstel Slimmer straffen' 11 mei 2026

[3] Prognose van 2026 (waar een toename is te zien), in 2025 was het aantal 6289 taakstraffen op jaarbasis

[4] Op basis van HOT-tarief 2026

5.7 Informatie en gegevens
Het wetsvoorstel vraagt enige aanpassing in het instrumentarium en in het registratiesysteem van de RvdK.

5.8 Juridisch
Artikel 77m wetboek van strafrecht geeft de RvdK de wettelijke grondslag tot invulling van 20% flexibele taakstraf.

5.9 Techniek
In het registratiesysteem van de RvdK moet de mogelijkheid van de flexibele taakstraf worden ingebouwd. Eventuele aanpassingen in het elektronische berichten verkeer (CJIB/AICE).

5.10 Huisvesting, inkoop en duurzaamheid
De flexibele taakstraf heeft geen invloed op de inkoop van de taakstraf 'an sich', alleen het flexibele gedeelte zal extra kosten hebben. Het gedeelte (20%) van de taakstraf dat wordt vervangen door de flexibele invulling kan eventueel onder voorwaarden vervallen.

6. Handhaafbaarheid
Het flexibele deel van de taakstraf is geen recht van de veroordeelde. Of (een deel van) het flexibele deel wordt ingezet en, zo ja, voor welke interventies, bepaalt de CT-er op basis van de omstandigheden. Het kan dus ook voorkomen dat geen interventies nodig zijn en de veroordeelde het volledige aantal opgelegde uren zal moeten werken.

7. Doenvermogen voor de doelgroep
Voor de CT-ers van de RvdK is het wetsvoorstel begrijpelijk en uitvoerbaar. De CT-er informeert de jongere over de mogelijkheden als hij/zij in aanmerking komt voor de flexibele invulling.

8. Voordelen
- Een flexibel deel van de taakstraf vergoot de slagingskans van taakstraffen en zodoende helpt dit vervangende jeugddetentie te voorkomen. De kans op recidive en nieuwe slachtoffers kan worden verkleind en de druk op het gevangeniswezen worden verlaagd.
- In het doelgroeponderzoek onder taakgestrafte jongeren (2023), wordt geconcludeerd dat veel jongeren problemen hebben op het gebied van vaardigheden die van belang zijn om een werkstraf te laten slagen. Met het flexibel inzetten van een deel van de taakstraffen, kan hier extra aandacht naar uit gaan.
- Tijdsinvestering t.b.v. het opbouwen van een goede werkrelatie zijn helpend voor zowel de taakgestrafte jongere als voor de CT-er. De mate van vertrouwen, de klik tussen begeleider en jongere, en het gevoel dat er echt naar hen geluisterd wordt beslaat 30% van de succesfactoren.

9. Risico's en open vragen

- Ketenpartners moeten ervoor waken om niet in elkaars vaarwater te gaan zitten t.a.v. hun takenpakket. Daarom zal de uitvoering van deze evt. wetswijziging naast een interne afstemming ook een gedegen externe afstemming behoeven met ketenpartners, waarin in samenwerkingsafspraken verwachtingen over en weer duidelijk omschreven staan.
- Aangezien het flexibele deel van de taakstraf geen recht is van de veroordeelde, maar bepaald wordt door de CT-er, zou dit tot meer discussie tussen de jongere en/of ouder(s)/verzorgers kunnen leiden. Naast dat een helder afwegingskader cruciaal is om rechtsgelijkheid te kunnen waarborgen, zal het ook bijdragen om mogelijke discussie/klachten voorkomen.
- Het positief afronden van het gedeelte van de werkstraf maar niet dat van de flexibele taakstraf (of andersom) vraagt regelgeving en kaders hoe hier mee om te gaan.
- Afspraken/kaders over andere uitvoeringstermijnen van 3RO en RvdK bij overdrachten
- Aandacht voor een combinatie leer-/werkstraf soms is het gewenst om eerst de leerstraf aan te bieden en daarna de werkstraf; de jongere leert bijv. sociale en/of cognitieve vaardigheden aan, waarna de werkstraf een grotere kans van slagen heeft. Wellicht dat met de flexibilisering van taakstraffen een wens ontstaat, om eerst de 20% van de flexibel in te zetten taakstraf ingezet wordt, daarna de leerstraf en afsluitend de werkstraf.
- Is het een optie om het instrument LIJ aan te passen zodat mogelijk al vanuit het raadsonderzoek het advies meegegeven wordt tot inzetten van de 20% flexibel in te zetten taakstraf?
- Mocht uitbreiding nodig zijn op de formatie CT, hoe verhoudt zich dat met de krapte op de arbeidsmarkt?
- Hoe worden de BES eilanden op dit wetsvoorstel meegenomen?

Bovengenoemde punten vergen nog een nadere uitwerking, waarbij mogelijk ook e.e.a. in ketensamenwerkingsafspraken gegoten kan worden (wat niet in de wet staat/behoeft te komen te staan).

10. Implementatie

De implementatie van het wetsvoorstel regelt het volgende:

- interventies worden geborgd in een handelingskader
- communicatie & voorlichting op orde
- training CT-ers
- samenwerkingsafspraken met de ketenpartners
- registratiesysteem en werkproces aanpassen
- financiering is helder en toegezegd

De RvdK schat in dat dit ongeveer 6 maanden vraagt na vaststelling van het wetsvoorstel.

11. Uitvoerbaarheid

Met de benodigde financiering is dit wetsvoorstel voor de RvdK uitvoerbaar.